

Pěšky Aškem

Pět výletů po přírodě

1 NA CESTĚ K TROJSTÁTÍ

2 NEJZÁPADNĚJŠÍ BOD

3 ROZHLEDNA – PODHRADÍ

4 DOUBRAVA

5 GOETHOVY SKÁLY

Naučná stezka
NA CESTĚ K TROJSTÁTÍ

POVRCH/TERÉN:
UPRAVENÉ CESTY,
ASFALT

PRO KOHO:
PĚŠÍ, CYKLISTÉ, KOČÁRKY
(v případě kratší varianty)

DÉLKA TRASY:
9/18 KM

ZAMĚŘENÍ:
PŘÍRODA, POZNÁNÍ

Nevynechejte nádhernou a na informace bohatou naučnou stezku, která se nachází u města Hranice. Dovede vás malebnou přírodou chráněné oblasti Bystřina – Lužní potok až k historickému bodu, kde se střetávají hranice tří států, a to Čech, Bavorska a Sasko. Při představě, že se procházíte oblastí, kam nevročila noha obyčejného člověka 40 let, se vám zatají dech. Cestou po této naučné stezce se navíc dozvíte o mrazivé historii tohoto výběžku.

V případě, že nemáte času nazbyt nebo cestujete s kočárkem, doporučujeme zvolit kratší variantu. Ani ta vás rozhodně nezklame!

Trasa je nenáročná, přehledná a u většiny zastávek s informační tabulí najdete i místo k odpočinku. Od třetí zastávky vás bude provázet skřítek Trojmezniček, který vám prozradí zajímavosti ze zdejší přírody a historie. Doporučujeme proto přečíst si i cedulky s vyobrazením skřítky.

Kratší trasa

9 km

Časová náročnost: 3 hod.
Počet zastávek: 7

Auto můžete zaparkovat v **Trojmezí** u bývalých kasáren, kde se nachází **informační tabule č. 2** této trasy. Mimo jiné se dozvíte, že Trojmezí (Gottmannsgrün) patřilo mezi první osady regionu, osídlování zde začalo ve 12. století. Do konce druhé světové války obec čítala přes 900 obyvatel. Následná 50. léta 20. století však znamenala pro osadu zánik, neboť se ocitla v zakázaném pásmu. Po pravé straně budete míjet zmiňovanou budovu bývalých kasáren Pohraniční stráže. Zhruba po kilometru se po levé straně nachází dodatková informační cedule s mapou, která vyznačuje místa objektu původní první roty – tímto úsekem začínala tzv. Železná opona.

U informační **tabule č. 3 Státní hranice** se dostanete takzvaně za „dráty“, jak se od 50. let 20. století až do roku 1989 zakázanému

prostoru říkalo. Od této chvíle se k vám přidá skřítek Trojmezniček a vysvětlí, proč se zde paradoxně díky uzavřeným hranicím a ostnatým drátům vyvinula jedinečná příroda. Dozvíte se také zajímavost, že to bylo úplně první území Československa, které v roce 1945 osvobodila americká armáda.

Tabule č. 4 U Lenka připomíná živočichy nacházející se v této oblasti. Trojmezniček vás ve stručnosti seznámí s životem pana Lenka, místního kováře, který zde se svou rodinou v první polovině 20. století žil a hospodařil.

Tabule č. 5 Perlorodka říční vás seznámí se způsobem života zde se vyskytujícího ohroženého druhu a informuje i o systému revitalizace povodí, aby se perlorodka udržela v chráněné oblasti.

Tabule č. 6 Kaiserhammer (kovárna) byla jednou z částí obce Gottmannsgrün (Trojmezí). Osada se rozkládala u říčky Rokytnice. Vedly tudy mlýnské náhony, které poháněly mlýnská kola. Osada čítala pouhých devět domů, přesto zde bylo poměrně rušno. Vedla tudy důležitá stezka, takzvaná Železná cesta, do německého Hofu a nacházel se zde jeden z nejoblíbenějších

hostinců – Hostinec U Jakuba. Obyvatelé těchto domů se zabývali tkaním látek, drobným zemědělstvím, a hostinskou činností i šperkařstvím (díky perlorodce, které se ve zdejších potoce dařilo). Odjakživa se zde lidé pokoušeli těžít různé rudy – v potoce cín, ve skále železnou rudu, která se pak tavila v hamrech. Nejvýhodnější byla těžba horniny fylitu. Ten štípali v několika lomech v okolí a vyráběli z něj chodníky, mostky a zídky, které jsou zde stále k vidění. Na místě se nachází smírčí kříž a informační cedule. Tu si jistě přečtete. Jsou zde, kromě informací o životě v osadě, i dobové fotky. Historie osady končí vystěhováním německého obyvatelstva po druhé světové válce a připomínají ji zbytky domů a sklepení, k vidění je i vchod do štoly železné rudy. Trojmezniček vás upozorní na tři mohutné, 200 let staré smrky dále po pravé straně. Tam si povšimněte i studny Trojmezna, schované pod dřevěnou stříškou a dřevěné sochy boha Peruna. Ta připomíná, že nejzápadnější končiny naší republiky byly původně osídleny Slovany.

Tabule č. 7 Trojstátí – jak název napovídá, protínají se zde tři státní

hranice. Před sjednocením Německa v roce 1990 se jednalo o bod styku hranic států tehdejší České a Slovenské Federativní republiky, Spolkové republiky Německo a Německé demokratické republiky. Nyní se zde stýkají státní hranice Česka a Spolkové republiky Německa se zemskými hranicemi Svobodného státu Bavorsko a Svobodného státu Sasko. Za zmínku stojí, že česko-bavorská hranice se utvářela po mnoho staletí. „Věc nikoho“, jak se nepropustnému území s náročným terénem říkalo,

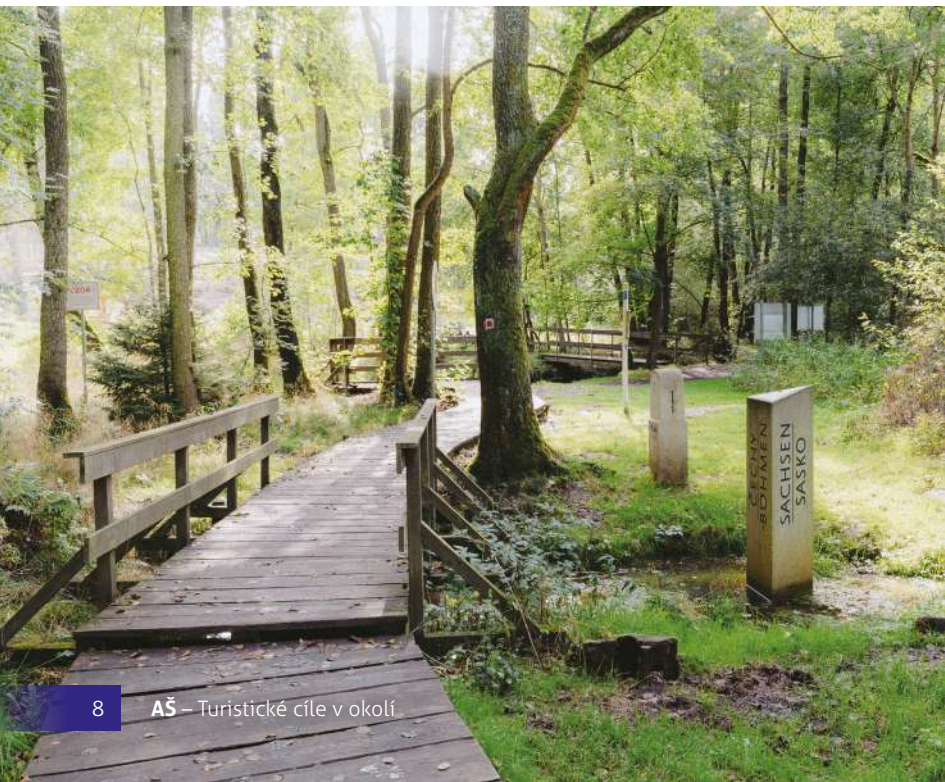
se postupně kolonizací zužovalo a v roce 1844 došlo uzavřením rakousko-bavorské hraniční smlouvy k jasnému vytyčení hranice. Tento akt připomínají historické hraniční kameny v potoce, mezi kterými se nachází přesný bod styku Trojstátí. O hraničních kamenech se dozvíte ze stejnojmenné informační tabule. Na české straně stával penzion a hostinec Willyho Hoffmanna, byl to zároveň první mlýn na Rokytnici. Zbytky mlýnské náhony lze vidět pod dřevěným pódiem. Ve skále se nacházel sklep, v němž se skladovala

jablka, brambory a další plodiny. Na památku mlýna byl do zdi sklepa zabudován mlýnský kámen.

V blízkosti tabule naleznete návštěvní knihu i turistické razítko a několik stolů s lavicemi pro odpočinek na cestu zpátky. Podél skály se nachází i mobilní toalety a milým překvapením pro výletníky je „bar“ ukrytý v dřevěné budce. V tom naleznete občerstvení v podobě různých nealko nápojů, piva a sušenek. Máte možnost zaplatit bankovním příkazem – pro

jeho provedení jsou zde uvedeny bankovní údaje i QR kód.

Až na tomto hezky upraveném místě načerpáte sílu na zpáteční cestu, vydejte se po stejné trase, jakou jste přišli. Pokud u svého auta zjistíte, že vám ještě zbyla energie, můžete se podívat k přehradě Trojmezí (část z delší trasy, sledujte **červené turistické značení**), nebo nahoru k Pomníku padlých hrdinů (zhruba 600 metrů daleko, lze sem však rovněž zajet i autem).

Delší trasa

Časová náročnost: 6 hod.
Počet zastávek: 9

Pokud cestujete **autobusem**, výchozím bodem pro vás bude **informační tabule č. 1**, která se nachází naproti městskému parčíku v Hranicích u Aše. Samozřejmě i sem můžete dojet **autem**, nechat ho zaparkované a užít si pak celou trasu pěšky.

Od první cedule následujte označení **červené stezky**, která vás povede nejprve ulicí Česká, dále přes louku až k obchvatu. Ten přejdete a po pár metrech budete pokračovat po silnici. V určité chvíli vás **červené značení** stáhne nalevo do lesa a lesní cestou navede kolem přehrady až k **tabuli č. 2**. K Trojstátí se držte bodů kratší varianty.

Od Trojstátí se musíte vrátit k **informační tabuli č. 3** a dále pokračovat po **cyklostezce č. 2058**, na které se nachází **tabule č. 8 „Lužní potok“**. Dozvíte se zde o výskytu kriticky ohrožených druhů živočichů, jako je perlorodka říční, motýl hnědásek chrastavcový, i o mnoha vzácných druzích rostlin. Jednou z nich je čertkus luční, živná

18 km

rostlina pro housenky zmíněného motýla hnědáška. Na tomto klidném místě si vychutnejte zdejší nedotčenou přírodu, patříci do soustavy NATURA 2000.

Pokračujte dál po cyklostezce, až se dostanete na křižovatku v Pastvinách, kde trasa odbočuje doleva na **cyklostezku č. 2057**. Ta vás navede k poslední **informační tabuli č. 9** naučné stezky, k rybníku **Dolíška**. Ráj rybářů nabízí odpočinek v příjemném prostředí před posledními kilometry cesty do města.

Při návratu do Hranic se kousek od Dolíšky napojuje **červená trasa** a překrývá se s uvedenou **cyklotrasou č. 2057**. Té se můžete pro lepší přehled držet po zbytku cesty.

Výlet na NEJZÁPADNĚJŠÍ BOD ČR

POVRCH/TERÉN:
PŘÍRODNÍ A UPRAVENÉ
CESTY, ASFALT

PRO KOHO:
PĚŠÍ, CYKLISTÉ

DÉLKA TRASY:
7,5/14,5/22 KM

ZAMĚŘENÍ:
PŘÍRODA, POZNÁNÍ, MĚSTO

Prozkoumejte přírodu nejzápadnějšího koutu naší země. U této trasy máte na výběr více variant, a to nejen podle délky trasy, ale i podle toho, co chcete vidět. Pokud vás nejvíce láká navštívit **nejzápadnější bod České republiky**, zvolte **kratší variantu**. Po cestě k němu se projdete krásným prostředím přírodního parku Smrčiny, kde narazíte na pietní místo zaniklé obce Újezd. Dozvíte se tak o smutném osudu jedné z obcí bývalých Sudet, jejíž obyvatelé byli po druhé světové válce nuceni téměř ze dne na den opustit své domovy.

U **střední varianty** máte navíc možnost vidět stolu ve Štítarech, vstřebat dojmy z výletu a odpočinout si v příjemném prostředí obce Krásná. Obec nabízí posezení u rybníku,

občerstvení v místní restauraci, dětské hřiště, dětský lanový park a in-line dráhu. Ke všem zmíněným místům vás dovedou dřevěné cedule. Přesvědčte se sami, že Krásná, nejzápadnější obec ČR, získala v celostátní soutěži ocenění „Vesnice roku 2015“ zaslouženě.

Dlouhá varianta výletu na nejzápadnější bod vám díky celodennímu výletu nabídne ještě kouzelnou procházku parkem Historie v Aši.

Kratší trasa

7,5 km

Časová náročnost: 2 hod.
Počet zastávek: 5

V případě, že je vaším hlavním cílem **nejzápadnější bod České republiky**, vyrazte **autem** z Aše přes obec Krásná a od místního lanového centra sledujte po silnici **zelené turistické značky**. Auto nechte zaparkované **nad loukou** (na mapě mezi body Rota – Újezd a Hřbitov zaniklé obce) a pěšky pokračujte po **zelené trase**. Po pár metrech dojdete k **pietnímu místu** zaniklé obce **Újezd** (Mähring). Obec se dříve skládala ze tří částí – Horní Vsi, Dolní Vsi a Koutu. Většina jejich obyvatel se věnovala zemědělství a těžbě dřeva. První písemná zmínka o této vesnici pochází z roku 1331, kdy patřila Neubergům, kteří zde měli postavenou tvrz. Od přelomu 14. a 15. století se stala majetkem hraběcího rodu Zedtwitzů, a to až do 20. století. Nejvyššího počtu obyvatel dosáhl Újezd okolo roku

1890, kdy zde žilo 350 Němců a vesnice byla povýšena na obec. Poté její počet obyvatel už jen klesal, nejvíce pak mezi světovými válkami. Při posledním sčítání v roce 1939 měla 175 obyvatel ve 40 domácnostech. Za zmínku stojí elektrifikace roku 1920, na níž se místní podíleli stavěním dřevěných sloupů, a zavedení telefonu roku 1930. Poslední lidé opustili obec v srpnu roku 1946. Opuštěné domy se staly obětmi vykrádání a vandalismu. A tak roku 1953 došlo k jejich zbourání. Kousek odsud byla následně v 70. letech 20. století postavena budova roty Pohraniční stráže. Nachází se zde obnovený hřbitov s několika nalezenými náhrobky. Původní pohřebiště, založené roku 1865, se nedochovalo. Na **informační tabuli** naleznete historii Újezdu s dobovými fotkami a mapou obce. Kromě zemědělských usedlostí, školy a hřbitova se zde nacházel i mlýn, kovárna (později hostinec) a hasičská zbrojnice.

Odsud se vydejte dál a držte se **zelené značky**. Alejí podél cesty se dostanete k žulovému **válečnému památníku** z roku 1925. Je na něm vyobrazen klečící voják s věncem v levé a puškou v pravé ruce.

Ve středu památníku je seznam 17 padlých v první světové válce a ve spodní části později přidaný seznam 13 padlých občanů Újezdu ve druhé světové válce. V roce 1992 byl tento památník, celý zborcený a zarostlý, nalezen, opraven a postaven na původní místo. V těchto místech se dříve nacházela škola postavena roku 1861. Do školy chodilo 14 žáků v osmi ročnících spolu do jedné třídy. Na střeše budovy školy stála zvonička, z které místní oznamovali zvoněním čas ranní a polední modlitby, oběda a úmrtí.

Dále přejdete přes **Újezdský potok**, kde jsou pozůstatky zábradlí. Odsud pokračujte kolem buků a nově vybudovaného odpočívadla.

Po louce sledujte dál **zelenou značku**, až se zase potkáte s Újezdským potokem, který vás dovede k nově vybudovanému **Mostu Evropy** pro pěší. Tudy po staletí vedla spojovací cesta mezi Újezdem a německým Rehau. S příchodem komunistického režimu v 50. letech 20. století však došlo k uzavření hranic a k vybudování přísně střežené oblasti. O 100 metrů dále proti proudu potoka stával mlýn, ke kterému patřily, krom rozlehlé zemědělské plochy a lesa,

Mlýnský rybník a Panský rybník. Ve druhém zmíněném rybníku našli majitele mlýna za neobjasněných okolností mrtvého. Stal se posledním pochovaným občanem na hřbitově v Újezdu.

Až si prohlédnete Most Evropy, vraťte se na **zelenou trasu** a pokračujte podél potoka k **nejzápadnějšímu bodu**. Posledních 200 metrů buďte opatrní, cesta je protkána kořeny stromů. Zároveň si tento přírodní úkaz nezapomeňte vyfotit!

Na nejzápadnějším bodu kromě informační tabule najdete příjemné odpočívadlo – lavičky se stoly a ohniště. V cíli se nachází zastřešené odpočívadlo s prostorem na přespání a výbavou pro stezkaře.

Zpátky ke svému autu se dostanete stejnou cestou, jakou jste přišli. Pokud vám zbyde čas, po cestě zpět autem máte možnost zastavit podél silnice u štitarské štolky a poté si ještě odpočinout v obci Krásná (**viz střední varianta**).

Střední trasa

Časová náročnost: 3–4 hod.
Počet zastávek: 7
nejzápadnější bod – obec Krásná

Auto nechte zaparkované v Krásné u dětského lanového centra a odsud se držte **zelené turistické trasy**. Po cestě narazíte na **informační tabuli „Pro vodu do podzemí – Historická vodní štola“**, která se nachází hned u dochovaného vstupu do 185 metrů dlouhé **štitarské štoly**. Ta sloužila ke sběru vody a později, s drobnými úpravami, našla uplatnění jako „zeleninový sklep“. Na jejích stěnách uvidíte stopy po nástrojích, kterými byla štola při jejím budování tesána, i výklenky pro umístění svíček. Pozor, chcete-li se do štoly podívat, mějte na paměti, že vstup dovnitř je na vlastní nebezpečí! Dále pokračujte po silnici přes body krátké trasy až na nejzápadnější bod.

Pro zpáteční cestu:

Z nejzápadnějšího bodu do Krásné máte na výběr ze dvou variant:

14,5 km

Varianta A: Zpět se vraťte stejnou cestou po **zelené turistické trase**.

Varianta B: Pokud nechcete jít po silnici, jděte od nejzápadnějšího bodu zpátky po **zelené**. U rozcestí s válečným památníkem odbočte a napojte se na **cyklostezku č. 2058**. V místě, kde před obcí Krásná začíná alej, zabočte doleva, projděte kolem rodinných domků až k rybníčku v Krásné.

V obci Krásná máte možnost využít lanové a workoutové centrum, in-line dráhu, nebo jen tak posedět u rybníku. Pokud se budete chtít občerstvit v místní restauraci, po cestě k ní narazíte na dětské hřiště, u kterého si můžete z informační tabule přečíst historii obce.

Tip místních: V parku Historie si stáhněte aplikaci TimeTRIP, hledejte QR kódy a nahlédněte do historie díky virtualizaci!

Dlouhá trasa

Časová náročnost: 6–7 hod.
Počet zastávek: 9

park Historie Aš – obec Krásná – nejzápadnější bod

Při cestování **do Aše autobusem** se držte od zastávky autobusu (Masarykovo náměstí) **modré turistické trasy** směrem na Hranice a přes Goethovo náměstí.

Pokud cestujete **do Aše vlakem**, od nádraží (stanice Aš město), seběhněte kopec ulicí Gustava Geipela a na kruhovém objezdu se napojte doleva na **modrou trasu**, která vás dovede na Goethovo náměstí.

Na Goethově náměstí se napojte na **žlutou trasu**. Ta vás navede do **parku Historie**. V případě, že chcete navštívit park Historie až při zpáteční cestě, sledujte **červenou turistickou trasu** do obce Krásná a pro zpáteční cestu zvolte **variantu B** (dlouhé trasy).

Z Goethova náměstí se vydejte skrz podloubí městské radnice. Po pravé straně uvidíte budovu Základní umělecké školy Roberta Schumanna a Kulturního centra LaRitma.

22 km

Odsud půjdete doleva po chodníčku kolem **informační tabule „Ašská radnice“**. Pokračujte k soše Martina Luthera a zkoumejte **informační tabule naučné stezky „KAPLAN/ka“**, z kterých se dozvíte o historii Aše. Nachází se zde i **dětský lanový park s hřištěm a 3D bludištěm**.

Poté pokračujte po **žluté trase** a na konci Kaplanky (křižovatka Studentská/Sibiřská/Okružní) se napojte na **červenou trasu**, která vás dovede až k lanovému centru obce Krásná, kde se napojíte na **zelenou trasu**. Ta vás navede až k nejzápadnějšímu bodu. Bližší informace k zastávkám hledejte ve výše uvedené **kratší a střední variantě**.

Zpáteční cesta do Aše:

Varianta A: Do Krásné se můžete opět vrátit po **zelené trase** a využít možnost bezplatného přespaní v Útulně ve Štítarech (kontakty na provozovatele jsou uvedeny přímo na místě). V případě, že chcete vynechat park Historie, nebo jste ho již navštívili na začátku trasy, z Krásné sledujte už jen **červenou turistickou trasu**.

Varianta B: Pokud nechcete jít po silnici, vydejte se zpátky od nejzápadnějšího bodu po **zelené**, odbočte na rozcestí u válečného památníku na **cyklostezku č. 2058** a pak se napojte na **žlutou trasu**. Přes ulici Kaplanka se dostanete přímo do parku Historie.

Varianta C: Dále existuje možnost využít **variantu B** zpáteční cesty, pouze se od křižovatky Studentská /Sibiřská/Okružní držet **červené trasy**.

Putování přes ROZHLEDNU NA VRCHU HÁJ K ZŘÍČENÍNĚ HRADU NEUBERG

POVRCH/TERÉN:
LESNÍ A UPRAVENÉ
CESTY, ASFALT

PRO KOHO:
PĚŠÍ, CYKLISTÉ, KOČÁRKY

DÉLKA TRASY:
10/14 KM

ZAMĚŘENÍ:
PŘÍRODA, POZNÁNÍ,
HISTORIE, VYHLÍDKA

Na trase, která je obklopena pověstmi a tajemnem, máte možnost pokochat se úchvatným výhledem z výšky dvou věží přírodního parku Smrčiny. Jednou z nich je **rozhledna** na nejvyšším vrcholu Smrčin – vrchu Háj. V Podhradí, kde se nachází druhá vyhlídka, dochovaná strážní věž **zříceniny hradu Neuberg**, na vás čeká místo s nejstarší historií Ašského výběžku. S tou vás seznámí krátká, přehledně zpracovaná naučná stezka. Na té doporučujeme samostatnou prohlídku **nejstaršího evangelického kostela** celého bývalého Rakousko-Uherska. Ten se pyšní interiérem celým ze dřeva, na jehož stavbu nebyl použit jediný kovový hřebík. Pro jeho zachovalý stav je kostel ceněn vysokou historickou hodnotou. Velká část areálu byla v roce 1995 vyhlášena významným krajinným prvkem. Spadá tak do chráněného území, a to nejen pro svou druhovou pestrost a krajinný ráz z hlediska ochrany přírody, ale i z hlediska historického.

Kratší trasa

10 km

Časová náročnost: 3,5–4 hod.
Počet zastávek: 5

Zaparkujte auto na bezplatném parkovišti **Sportovního areálu vrchu Háj** a odtud se vydejte po **oranžové značce pro běžkaře** směrem na Podhradí. Až sejdete kopeček od in-line dráhy, zabočte doleva. Po levé straně budete míjet dřevěnou budku – pokladnu skiareálu a dál půjdete stále rovně. Od **oranžového rozcestníku „U staré kotvy“** začnete sledovat **modrou turistickou značku**, která vás dovede až do cíle. Po této cestě se nezapomeňte zastavit na rozcestí Pod Hájem, kde se nachází pověstmi opředené místo o **Nahřbetskočovi**. Hromádka kamení připomíná, že zde stál tzv. Kočičí smrk, z jehož pařezu skákal na záda kolemjdoucích šedivý mužík, později nazvaný Nahřbetskoč (Huckauf).

Jakmile vyjdete z lesa, naskytne se vám pohled na věž zříceniny. Po zpevněné cestě přejdete

Ašský potok a dojdete k silnici. Zabočíte nalevo, sledováním **modré značky** se po silnici dostanete pod kostel. Přejděte silnici a vyjděte kopeček, kde vás uvítá první **informační tabule historické naučné stezky**. Ta vás krátkým okruhem s 9 „zastaveními“ navede ke **zřícenině hradu**, k němu přilehlým zbytkům zámku a seznámí vás s původní historií obce. Z hradu, který byl postaven Neuberger, rodem loupeživých rytířů, se dochovala už jen 22 metrů vysoká **strážní věž**. Tu využívali na strategické

obchodní cestě do Saska ke svým loupežným přepadením Neubergerové vymřeli po meči a hrad získal v roce 1395 sňatkem s Hedvikou z Neubergeru Konrad Zedtwitz, patřící k vlivnému šlechtickému rodu. Odsud pak tento rod vládl celému Ašskému výběžku, a to až do roku 1610, kdy hrad vyhořel. Poté se rod Zedtwitzů rozdělil na dvě větve, jejich příslušníci se nastěhovali do nově postavených zámků v Kopaninách, Doubravě, Smrčině a ze zbytků hradu v Podhradí vystavěli zámek v renesančním

stylu. Po jeho zničení švédskými vojsky v roce 1647 si postupně vystavěli nová sídla – **Horní a Dolní zámek**. Dnes je k vidění už jen obvodové zdivo obou zámků a zámecké zahrady, žlaby konírny, sklepy pivovaru a vodojem, který zásoboval vodou celou obec.

Přístup na hradní věž v Podhradí je umožněn vnějším točitým schodištěm. Možnost vystoupat a rozhlédnout se dolů zhruba z 2/3 výšky věže je tak i bez nutnosti jejího odemčení. Přímou z hradní věže se můžete podívat v sezóně, kdy jsou klíče k vyzvednutí na obecním úřadě, v blízké restauraci nebo u průvodce.

Za zmínku stojí fakt, že je tato oblast významná jak z historického hlediska, tak i z hlediska **ochrany přírody**. Proto je bývalý park a zahrada Horního zámku, na nějž navazuje smrkový les, součástí chráněného území. V této oblasti roste celkem 19 druhů stromů, z toho je několik staletých exemplářů buku lesního. Dále se zde vyskytují ohrožené druhy rostlin i živočichů, jako lilie zlatohlávek, ještěrka živorodá, slepýš křehký atd.

V nejstarším **kostele** v Čechách – **Dobrého pastýře**, postaveného

Zedtwitz mezi lety 1470–1490, můžete obdivovat interiér celý ze dřeva. Ten je zachován v původním stavu bez napadení dřevomorky a na jeho stavbu nebyly použity žádné kovové předměty, pouze dřevěné hřebíky a klínky. Obdivovat můžete i dochované varhany z roku 1817 a funkční hodiny z roku 1893.

Tip místních: Občerstvit se můžete v místní restauraci blízko kostela, nebo zajít do vyhlášené cukrárny kousek od autobusové zastávky – u ní se nachází i hezké dětské hřiště.

Zpátky ke sportovnímu areálu se dostanete opět po **modré trase**. Na turistickém **rozcestníku „Pod Sněžnou jámou“** se napojíte na **zelenou trasu** a od dalšího **rozcestníku „Halštrov – chatová**

osada“ budete pokračovat po **žluté trase**. Ta vás dovede přes Nahřbetskoče až k **rozhledně na vrchu Háj**. Jedna z nejmohutnějších vyhlídkových staveb Čech, původně pojmenovaná po říšském kancléři Otto Bismarckovi, byla postavena v letech 1902–1904, v rekordním čase 13 měsíců. Do čtvrtého patra vyhlídky vede 122 schodů a dohlédnete z ní za příznivého počasí nejen na Zelenou horu v Chebu, ale i na šumavský Špičák, krušnohorský Klínovec a Fichtelberg – nejvyšší horu německé části Krušných hor (Erzgebirge). Pro lepší orientaci jsou zde umístěny měděné tabulky s vyznačenými směry a vzdálenostmi okolních vrchů a měst. **K parkovišti** sportovního

areálu se dostanete sledováním zde umístěných ukazatelů. Jednou z možností výletu do Podhradí je i cesta **autem** přímo na místo. Zaparkovat lze kousek od zmiňované zastávky autobusu.

Delší trasa

Časová náročnost: 5–6 hod.
Počet zastávek: 7

Aš – Podhradí – rozhledna Háj – Aš

U této varianty navštívíte **rozhlednu na vrchu Háj** již na začátku výletu. Z **autobusové zastávky „Aš kino“** se vydáte po **modré turistické trase** směrem na Háj, a to přímo k rozhledně. Po cestě narazíte na pomník Friedricha Ludwiga Jahna, německého zakladatele tělovýchovného hnutí a o kousek dále i na pomník, jenž je věnován Theodoru Körnerovi, významnému básníkovi a vojákovi tehdejšího Německa.

Od rozhledny sledujte **modrou turistickou trasu** až do Podhradí, bližší informace ohledně stezky hledejte v textu výše.

Zpátky ke sportovnímu areálu se dostanete opět po **modré trase**. Na turistickém **rozcestníku „Pod Sněžnou jámou“** se napojíte na **zelenou trasu** a od dalšího

14 km

rozcestníku „Halštrov – chatová osada“ budete pokračovat po **žluté trase**. Projdete kolem Kočičího smrku (Nahřbetskoče) po známé cestě. U **oranžového rozcestníku „U staré kotvy“** však neodbočíte vpravo k rozhledně, ale budete pokračovat rovně směrem k areálu Háj kolem pokladny skiareálu, od které zabočíte doprava do kopce. Od sportovního areálu se držte **cyklostezky č. 2060** – projdete kolem pramene Mědvědího jezírka a Jungmannovou, následně Hedvábnickou ulicí se dostanete zpátky do města.

Vlakem: Z vlakové stanice „Aš město“ vyrazte po červené trase do centra a poté se napojte na modrou k rozhledně. Zbytek cesty vás navede text **delší varianty** z autobusové zastávky.

Naučná stezka DOUBRAVA – ÚDOLÍ BÍLÉHO HALŠTROVA

POVRCH/TERÉN:
PŘÍRODNÍ CESTY,
ASFALT

PRO KOHO:
PĚŠÍ, CYKLISTÉ

DÉLKA TRASY:
9,5/14/19,5 KM

ZAMĚŘENÍ:
PŘÍRODA, POZNÁNÍ,
HISTORIE

Prozkoumejte zajímavou trasu, jež vás dovede podél potoka Bílý Halštrov k pozůstatkům papírny a seznámí vás s historií již zaniklé tradice papírenské výroby na Ašsku, sahající až do druhé poloviny 16. století. Podhorské klima málo vhodné pro zemědělství a zároveň četnost potoků a pramenů v oblasti **přírodního parku Halštrov** této činnosti nahrávaly. Nepřekvapí vás tak ani to, že se v okolí Doubravy můžete napít **minerální vody** hned ze dvou pramenů, z nichž jeden byl dokonce prohlášený za léčivý.

Oddechněte si od městského života procházkou pastvinami, loukami a podél lesa. Pokud vám zbydou síly vydat se na **naučnou stezku Údolím Bílého Halštrova**, poznáte i zámky v Kopaninách a Doubravě.

Na konci výletu si dopřejte aktivní odpočinek a relax ve sportovním areálu vrchu Háj, kde máte možnost podniknout spoustu aktivit, včetně přenocování ve zdejším kempu.

Střední trasa

14 km

Časová náročnost: 4,5 hod.

Počet zastávek: 5

Háj – Doubrava – Dolní Paseky – Háj

Nechte zaparkované **auto** na parkovišti sportovního areálu vrchu Háj, od něho pak sledujte ukazatele, které vás navedou k rozhledně. Pokud jste vyhlídkovou věž nenavštívili v rámci jiné trasy tohoto průvodce, máte nyní možnost vychutnat si úžasný výhled nejen na Smrčiny, ale i mnohem dál (bližší informace viz kapitola Rozhledna – Podhradí). Poté se napojíte na **žlutou turistickou trasu**, po níž se dostanete k místu nazvaném po **Nahřbetskočovi** (Huckaufovi). Místní pověst o šedivém mužičkovi, co rád skákal z pařezu Kočičího smrku lidem na záda, má několik verzí. Jedna z nich dokonce říká, že to byl duch starého papírníka, který nosil na zádech těžký kámen a našel klid až po radě opilého muže, ať kámen sundá.

Tip místních: Ašské pověsti jsou dostupné v audio podobě volně na internetu (konkrétně pověst o Nahřbetskočovi namluvila herečka Zlata Adamovská), nebo lze jejich knižní podobu zakoupit v ašském infocentru či v knihovně.

Na tomto **rozcestníku** zabočíte doprava a budete pokračovat z kopce dolů. Projdete chatovou osadou a poté půjdete podél **přehrady Bílý Halštrov** až k **rozcestí „Bílý Halštrov“**, kde ze silnice odbočíte doleva a přes trávu se dostanete na lesní cestu, která se změní v cestu polní. Odsud si můžete vychutnat úsek cesty podél halštrovského potoka krásným prostředím **přírodního parku Halštrov**.

Žlutá trasa, kterou od rozhledny sledujete, vás dovede do Doubravy (Grün) k **pozůstatkům papírny** z počátku 17. století. Zde vás s její historií seznámí prvních 5 informačních tabulí **naučné stezky Údolím Bílého Halštrova**. Celkem jich je 11, v okolí Doubravy 10, jedenáctá se nachází v německém Bad Elsteru. Záleží na vás, jestli budete chtít zařadit do výletu další body naučné stezky a navštívit tak, krom jiného, i dva **zámky** z období 16.–17. století

– v **Kopanínách a Doubravě**, někdejší sídla šlechtického rodu Zedtwitzů.

Památkově chráněné pozůstatky tvoří základy budovy papírny, vodní náhon, kamenné mlecí kolo a nádrž holandru s několika míchacími nádržemi.

Náhon napájí zmiňovaný potok Bílý Halštrov a v dnešní době je využíván pro malou vodní elektrárnu, ukrytou pod vyhlídkovou věží, z které máte možnost výhledu do údolí.

Počátky **výroby papíru** na Ašsku jsou datovány do druhé poloviny 16. století za hospodaření šlechtického rodu Zedtwitzů, přesný rok založení první zdejší papírny však neznáme. Papírnické řemeslo se v českých zemích začalo rozvíjet počátkem 16. století, kdy k nám němečtí papírníci přinesli nové technologie výroby. Vzhledem k poloze a historii Ašska se tak tento trend projevil brzy i zde. Proto zdejší papírny patřily mezi nejstarší v Čechách. Kombinace nevládného podhorského klimatu, nevhodnosti krajiny pro tradiční zemědělství, ale naopak povodí Halštrova bohaté na vodu dalo vzniknout šesti papírnám.

S příchodem průmyslu v 19. století přecházela výroba papíru na výrobu lepenky a kartonů, které byly na Ašsku využívány rozvíjejícími se textilními podniky. Manufakturní papírny však nemohly konkurovat větším papírnám s modernějšími technologiemi a postupně tak v průběhu 1. poloviny 20. století zanikaly.

Přímo v Doubravě se nachází **minerální pramen**, který byl pro své blahodárné účinky vysvěcen v roce 2009 pravoslavným arcibiskupem a přejmenován na Pramen století.

Tip místních: Občerstvit se můžete v místní restauraci blízko doubravského pramene. Výletníci s dětmi jistě ocení i hřiště, které se nachází naproti restauraci.

Cesta zpátky: Vydáte se po **žluté trase** směrem zpět na Háj, na **rozcestí „Bílý Halštrov“** odbočíte vlevo a budete se držet **zelené trasy**. Ta vás dovede k **prameni v Dolních Pasekách** a dále k **rozcestníku u autobusové zastávky** v této obci. Odsud se napojíte na **žlutou trasu**. Nezalekněte se „vstupu“ mezi dvěma stromy – začátek **žluté trasy** u domu se zahradou je zarostlý, budete mít proto pocit, že jdete špatně. Nicméně po překonání krátkého úseku mezi kopřivami a maliním zjistíte, že je cesta dobře značená a průchozí. Z levé strany vás budou před slunečními paprsky chránit stromy lesa a z té pravé se vám naskytne výhled na louky a pastviny. Zapomenete tak na to, že jdete celou dobu do kopce. Od **rozcestníku „Pod hřbitovem“** půjdete rovně až k bráně ašského hřbitova, zde se dáte doprava a po chodníku (**cyklostezka č. 2060**) dojdete zpátky ke **sportovnímu areálu na vrchu Háj**.

Tip místních: Sportovní areál poskytuje široké možnosti sportovního vyžití. V areálu se nachází půjčovna potřebného náčiní a zázemí pro návštěvníky. Najdete zde i dětské hřiště, kavárnu s posezením a kemp.

Delší trasa

19,5 km

Časová náročnost: 6–7 hod.
Počet zastávek: 7

Aš – Háj – Doubrava – Kopaniny
– Dolní Paseky – Háj – Aš

Tato trasa je téměř shodná se **střední variantou**. Výchozím bodem je však autobusová **zastávka „Aš kino“** a v Doubravě se prodlouží o **naučnou stezku Údolím Bílého Halštrova**. Z města budete sledovat **modré turistické značky** až na rozhlednu, od ní se držte pokynů **střední varianty**. Od papírny budete sledovat 10 tabulí naučné stezky, která vás provede okolím Doubravy, včetně zmiňovaných zámek. Od **informační tabule č. 10** opět

sledujte pokyny **střední varianty** – ta vás dovede přes „dolnopasecký pramen“ do sportovního areálu vrchu Háje. Z rozhledny se do Aše vydejte od **turistického rozcestníku**

vrchu Háje po **cyklostezce č. 2060**, které se držíte až do města ke Goethovu náměstí. Od něho pak po **modré turistické trase** k zastávce autobusu.

Alternativní trasa

9,5 km/8 km

Časová náročnost: 3,5 hod./2,5 hod.
Počet zastávek: 4/2

Doubrava – Dolní Paseky/Doubrava – Papírna

Autem (popř. autobusem) se dopravíte do centra obce Doubrava, kde zaparkujete v blízkosti místní restaurace. Po **žluté trase** dojdete k **rozcestí „Bílý Halštrov“**, od kterého se dáte po **zelené trase** k prameni v Dolních Pasekách. Pro **zpáteční cestu** máte na výběr ze dvou možností, jedna z nich zahrnuje celou naučnou stezku Údolím Bílého Halštrova. Pozůstatky papírny máte možnost vidět v obou variantách.

Zpáteční cesta:

Varianta A: Z Dolních Pasek po **zelené trase**, od **rozcestníku Bílý Halštrov** po **žluté** až k pozůstatkům papírny. Po naučné stezce Údolím Bílého Halštrova zpět do Doubravy.

Varianta B: Po stejné cestě zpět do Doubravy (shodně, jako **varianta A zpáteční cesty**, jen bez naučné stezky).

Stezka na GOETHOVY SKÁLY – PRAMEN BÍLÝ HALŠTROV

POVRCH/TERÉN:
LESNÍ A UPRAVENÉ
CESTY, ASFALT

PRO KOHO:
PĚŠÍ, CYKLISTÉ, KOČÁRKY

DĚLKA TRASY:
7,5/ 11,5/21 KM

ZAMĚŘENÍ:
PŘÍRODA, POZNÁNÍ,
LEZENÍ PO SKALÁCH

Poslední z tras, během které si vyčistíte hlavu procházkou lesy a lukami přírodního parku Smrčiny, vás dovede ke **Goethovým skalám** a **prameni Bílý Halštrov**. Nechte se okouzlit místem, kde trávil chvíle i slavný autor Fausta, německý básník J. W. Goethe, jehož jméno skály nesou. Na nejvyšší části českého křemenného valu si přijdou na své i milovníci lezení. Od nich máte možnost pokračovat k prameni Bílý Halštrov, který dává počátek stejnojmenné řece, nebo si rozdělit cíle na dva jednotlivé výlety.

Střední trasa

Časová náročnost: 3,5 hod.
Počet zastávek: 4

Nebesa – Goethovy skály – Výhledy – Bílý pramen – Nebesa

11,5 km

Zaparkujte **auto** v obci Nebesa poblíž **kaple Panny Marie**. Od ní (resp. z parkoviště) jděte k autobusové zastávce umístěné po vaší pravé ruce a od zdejšího **rozcestníku** se vydejte po **modré turistické trase**. Půjdete zhruba 300 metrů po silnici a poté odbočíte vpravo, kde uvidíte závoru. Tu obejděte a pokračujte po zpevněné cestě, z které u odbočky sejdete na lesní cestu. Tou se dostanete zase na zpevněnou cestu, která vede podél silnice.

Až se dostanete na rozcestí, zabočíte vpravo přes louku do lesa, přejdete potůček po trámu a skrz maliní budete pokračovat dál přes les a louku. U **rozcestí „U křížovnické hájovny“** se dáte vpravo lesem. Pamatujte si toto místo, odsud půjdete zpátky po žluté. Nyní pokračujte doprava po **modré trase**, která vás dovede k přístupové pěšině náhorní strany **Goethových skal**. Zde na vás čeká **informační tabule**, návštěvní kniha ve schránce upevněné na stromě a o kousek výše ohniště s outdoorovým fitness koutkem.

Chráněný přírodní výtvar z čistého křemene byl oblíbenou vyhlídkou J. W. Goetha, slavného německého básníka, po němž byly skály pojmenovány. Ten v Čechách, převážně v západočeských lázních, trávil spoustu času. Goethe se krom jiného zabýval i botanikou a geologií. Jeho sbírka minerálů čítala téměř 18 000 exemplářů, byl po něm pojmenován i minerál goethit. Vychutnejte si dechberoucí místo – skály obklopené borovicovým lesem. Skalní uskupení tvoří 11 masívů a jedna věž. Horolezci mají možnost vzít si s sebou svá vybavení a zlézt skálu ve všech obtížnostech. Výstupy v pevné skále jsou dlouhé 5–30 metrů, některé cesty jsou opatřeny fixními prostředky jištění.

Cesta zpátky:

Od skal se vydáte zpátky po **modré trase** k **rozcestníku „U křížovnické hájovny“** a odtud se budete držet žluté trasy. Po zpevněné lesní cestě se dostanete na **rozcestí**, na němž odbočíte doleva. Na konci

zpevněné cesty mezi stromy se dáte doprava a lesní cestou se dostanete kolem domků u lesa až k silnici před obcí Výhledy. Kousek za cedulí přejdete silnici k **cyklistickému rozcestníku** a od něho se vydáte po **zelené turistické trase**.

Tip místních: Ve Výhledech máte možnost občerstvit se v místní restauraci. Oběd nebo orosený, studený nápoj přijdou vhod.

Po cestě mezi domy a zahrádkami se dostanete k závoře, před kterou se nacházejí dřevěné figurky zvířat a **směrové cedulky**. Po zpevněné cestě lesem se dostanete k **rozcestí „Nad pramenem“**, dáte se doleva dolů, až dorazíte k **rozcestníku** a od něho přes kořeny stromů k dřevěnému chodníčku. Po něm dojdete k prameni **Bílý Halštrov** (Elster Quelle), u něhož v roce 1898 obyvatelé obce Výhledy (Steingrün) postavili žulový památník.

Je na něm vyobrazen znak pánů z Hemfeldu, kteří věnovali pozemek, na němž památník stojí. Po odsunu německých obyvatel po 2. světové válce toto místo chátralo a uprostřed lesa bylo téměř zapomenuto. V letech 2000–2001 se dočkalo obnovy a zbudování odpočinkového

přístřešku, kde naleznete schránku s návštěvní knihou.

Pro německé sousedy je to významný turistický milník, jelikož zde pramení 257 kilometrů dlouhá řeka **Bílý Halštrov** (Weisse Elster), protékající Saskem, Durynskem a Saskem – Anhaltskem. Od pramene míří směrem na sever k obci Podhradí, poblíž vtéká do stejnojmenné vodní nádrže a z potoka se mění na říčku. Odtud míří do Doubravy, kde překročí státní hranice do saských lázní Bad Elster, kterým dala jméno. Jako řeka pokračuje dále německými městy, například Plauen, Gera a nakonec Leipzig, kde mění směr na západ a nad městem Halle se vlévá do řeky Saale. Na našem území je tok Bílého Halštrova dlouhý 11,1 km.

Poté se vraťte zpátky na **rozcestí** a začněte sledovat **žlutou turistickou značku**. Od rozcestí „Pod pramenem“ odbočíte vlevo

na asfaltovou cestu (**cyklostezka č. 2062**), pak doleva na lesní cestu. Po cestě lesem se dostanete opět k cyklostezce, tu přejdete a lesem pokračujete sledováním **žlutých značek**, až dojdete k prudkému kopci, který sejdete a pak se dáte doleva. Značka se nachází až dále na stromě, proto dejte dobrý pozor. Z lesa vyjdete u silnice, po které vás poslední půl kilometru k autu navede žlutá značka.

Tip místních: Bílý Halštrov zmiňuje ve své knize Bílý pramen, zasazené do této oblasti v období druhé světové války, místní autorka Klára Teršová. Verněřov, v němž se hlavní děj příběhu odehrává, můžete navštívit, když se vydáte od **rozcestníku „Pod pramenem“** doprava po **zelené trase**. Ve Verněřově máte možnost navštívit oblíbenou kavárnu.

Delší trasa

21 km

Časová náročnost: 7 hod.
Počet zastávek: 6

Aš – Nebesa – Goethovy skály – Bílý pramen – Nebesa – Aš

Od Poštovního náměstí v Aši se vydáte přes **cyklostezku č. 2057** půjdete kolem městského úřadu do kopce ulicí Kamenná, poté Tylova a zabočíte doprava do ulice Dukelská. Tu celou projdete až ke křižovatce a půjdete rovně přes ulici Alešova. Ta se u základní školy změní v ulici Komenského, kterou půjdete dolů a na první křižovatce zabočíte vpravo do **lesoparku**, přes který se směrem dolů dostanete ke kynologickému

klubu, dáte se doleva po panelové silnici a dostanete se zpátky na ulici Komenského, potažmo **cyklostezky č. 2057**, a půjdete stále rovně. Přejdete křižovatku a před kostelem sv. Karla Boromejského se začnete držet **modré turistické trasy**, která vás dovede do obce Nebesa. Odsud se budete držet instrukcí **střední varianty**, včetně návratu do Nebes. Z Nebes do Aše budete sledovat **modrou turistickou trasu**, viz mapa.

Alternativní trasa

7,5 km + 4 km

Časová náročnost: 2,5 + 1,5 hod.

Počet zastávek: 2

U této varianty máte možnost rozdělit si hlavní cíle trasy na dva oddělené výlety:

1. Goethovy skály

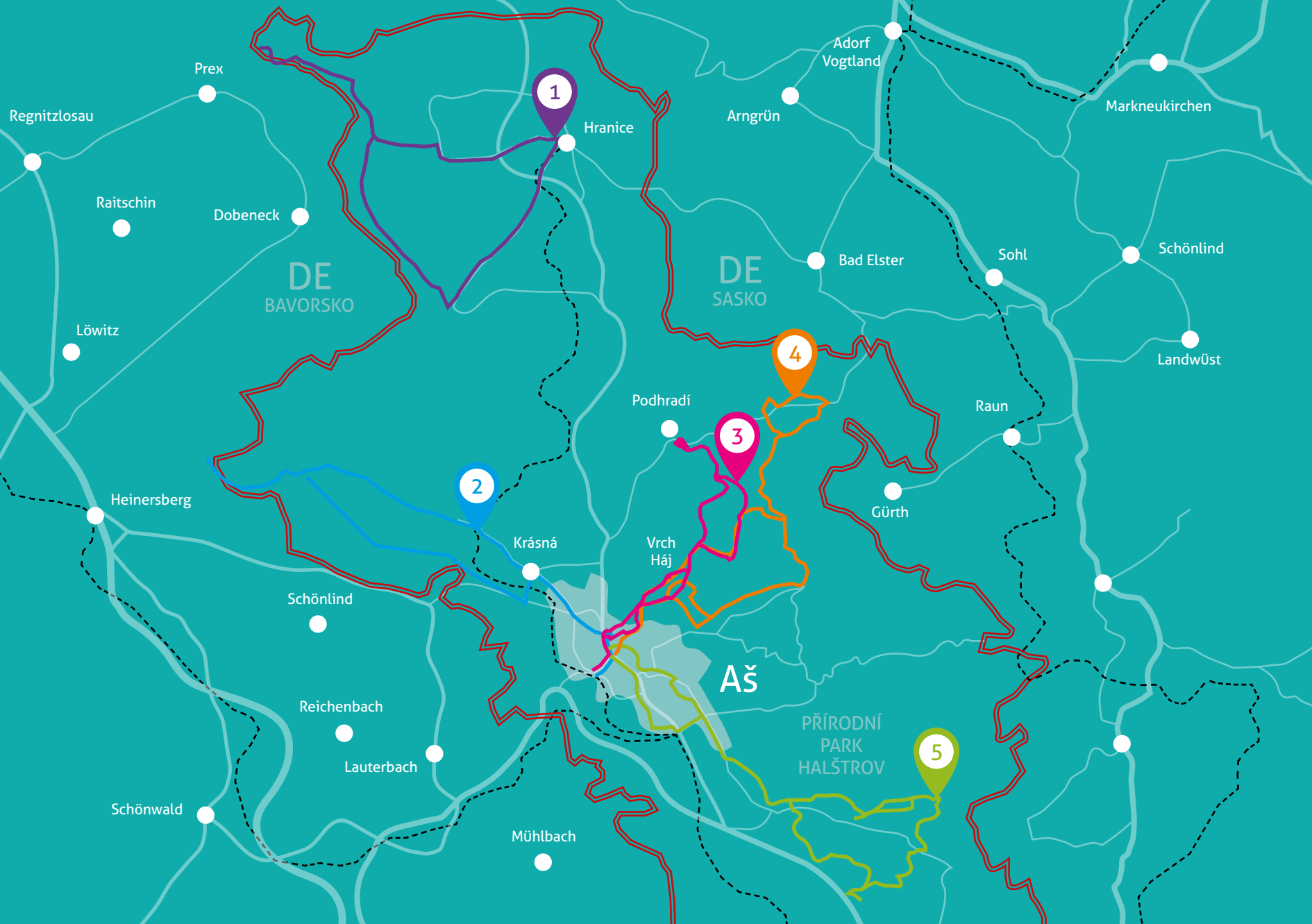
Zaparkujte **auto** v obci Nebesa. Cesta tam je až ke Goethovým skalám shodná se **střední variantou**, proto se držte jejích instrukcí. **Zpáteční cesta pro střední variantu** však obsahuje i návštěvu pramene Bílý Halštrov, proto sledujte tam i zpět pouze **modrou trasu!**

Bližší informace ohledně obou cílů se dozvíte v textu střední varianty.

2. Pramen Bílý Halštrov

Zaparkujte **auto** u **cyklistického rozcestníku „Na Komendě“**. Vyrážíte směrem k závoři a k prameni Bílého Halštrova se dostanete přes **cyklostezku č. 2062 k rozcestníku „Pod pramenem“**. Odtud sledujte **zelenou trasu** k prameni. Pro cestu **zpátky k autu** zvolte **žlutou trasu**, která vede přímo lesem. Až z lesa vyjdete na asfaltovou cestu, odbočte vlevo a držte se již známé **cyklostezky k závoři**. Máte samozřejmě i možnost jít **zpátky po cyklostezce**, po níž jste přišli.

Prex

Regnitzlosau

Raitschin

Dobeneck

DE
BAVORSKO

Löwitz

Hranice

DE
SASKO

Adorf
Vogtland

Arngrün

Markneukirchen

Bad Elster

Sohl

Schönlind

Landwüst

2

Heinersberg

Podhradí

Raun

3

Gürth

Krásná

Vrch
Háj

Schönlind

AŠ

Reichenbach

PŘÍRODNÍ
PARK
HALŠTROV

Lauterbach

5

Schönwald

Mühlbach

Pěšky Aškem

Pět výletů po přírodě

V této brožurce najdete nejpopulárnější výlety po Ašsku. Trasy jednotlivých stezek jsou stručně, výstižně, a hlavně srozumitelně popsány. Publikace Pěšky Aškem obsahuje pět stezek: naučnou stezku Na cestě k Trojstátí, výlet na nejzápadnější bod ČR, výpravu k rozhledně na vrchu Háj až ke zřícenině v Podhradí, procházku z Doubravy po naučné stezce Údolím Bílého Halštrova a výlet ke Goethovým skalám přes pramen Bílý Halštrov. Přejeme vám příjemné putování krajinou!

1. vydání, 2023
Turistické infocentrum Aš,
Městský úřad Aš, Kamenná 473/52,
352 01 Aš 1

ISBN: 978-80-908748-4-8

Informační centrum Aš

Telefon: +420 777 468 233
Web: www.info-as.cz

